

RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI BILAN BIR QATORDA TA'LIM SOHASIDA TADBIRKORLIK G'OYALARINING SHAKLLANISHI.

Mamirov Javohir

Mamarasulov Diyorbek

JDPU.Maktab menejmenti talabasi

Annotatsiya. Bu maqolada, raqamli iqtisodiyot davrida ta'lim sohasidagi tadbirkorlik g'oyalari va ularning rivojlanishi tahlil qilindi. Ta'lim sohasida tadbirkorlik g'oyalari yangi fikrlar, innovatsiyalar, va yangi yondashuvlar o'rganishni, ma'naviy va intellektual potentsialni oshirishni, kasb-hunar ta'limining sifatini oshirishni, ta'lim usullarini yangilashni, va boshqalar kabi amaliy vazifalarni o'z ichiga oladi. Bu, muassasalar va sohalarning yangilanishida va raqamli iqtisodiyot rivojlanishida ahamiyatga ega bo'lganligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlari: Raqamli iqtisodiyot, ta'lim sohasi, tadbirkorlik, rivojlanish, innovatsiya, o'rganish, ma'naviy va intellektual potentsial, kasb-hunar ta'limi, sifat, yangilash, malaka, bilim, raqamli iqtisod, integratsiya, sektor tarmoqlari.

Аннотация: В данной статье проанализированы предпринимательские идеи и их развитие в сфере образования в эпоху цифровой экономики. Предпринимательские идеи в сфере образования – это практические задачи, такие как изучение новых идей, инноваций и новых подходов, повышение духовного и интеллектуального потенциала, повышение качества профессионального образования, обновление методов обучения и т. д. содержит 3. Это показывает важность обновления институтов и отраслей и развития цифровой экономики.

Ключевые слова: Цифровая экономика, образование, предпринимательство, цель, развитие, инновации, обучение, духовно-интеллектуальный потенциал, профессиональное образование, качество, обновление, навыки, знания, цифровая экономика, интеграция, отраслевые сети.

Abstract: In this article, entrepreneurial ideas in the field of education and their development were analyzed in the era of digital economy. Entrepreneurial ideas in the field of education are practical tasks such as learning new ideas, innovations, and new approaches, increasing spiritual and intellectual potential, improving the quality of vocational education, updating educational methods, etc. contains z. This shows the importance in the renewal of institutions and industries and the development of the digital economy.

Keywords: Digital economy, education, entrepreneurship, goal, development, innovation, learning, spiritual and intellectual potential, vocational education, quality, renewal, skills, knowledge, digital economy, integration, sector networks.

Kirish. Hozirgi kunda dunyodagi rivojlangan davlatlarda aholi daromadlarining o'sishi birinchi o'rinda tadbirkorlikda innovatsion jarayonlarning to'g'ri tashkil etilishi, shuningdek "raqamli tadbirkorlikni" doimiy ravishda takomillashtirib borilayotgani bilan bog'liqdir. Raqamli iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida Respublikamiz oldida turgan asosiy vazifalardan biri jahon bozorida raqobatbardosh bo'lgan mahsulotlar ishlab chiqarish va xizmatlar ko'rsatishni keng yo'lga qo'yishdir.

Zamonaviy dunyoni axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydi, ular turli sohalarni o'zgartirib, yengillashtirdi, yangi bozor imkoniyatlarini ochdi. Yangi raqamli infratuzilmalarning paydo bo'lishi, kompyuter texnologiyalari va raqamli kommunikatsiyalarning rivojlanishi axborot texnologiyalari sohasida yangi imkoniyatlar yaratadi, ularni jamiyatning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy-iqtisodiy hayotiga tatbiq etadi, xalqaro iqtisodiyotning yangi tizimini shakllantiradi. raqamli hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyot yuqori texnologiyali biznes tuzilmalari tomonidan elektron mahsulotlar va xizmatlar ishlab chiqarish va bu mahsulotlarni elektron tijorat orqali amalga oshirishga asoslangan.

Raqamli iqtisodiyot - bu ishlab chiqarishning asosiy omillari raqamli shaklda taqdim etilgan ma'lumotlar va ularni qayta ishlash va katta hajmlarda foydalanish bo'lgan faoliyat

bo'lib, har xil turdagi ishlab chiqarish, texnologiyalar, uskunalar, samaradorlik, sifat va unumdorlikni oshirishga imkon beradi. tovarlar va xizmatlarni saqlash, sotish, etkazib berish va iste'mol qilish.

Maqolaning dolzarbligi global iqtisodiy tizimda ham, alohida bozorlar va korxonalar iqtisodiyotida ham ta'lim tizimida ham yangi xususiyatlarni keltirib chiqaradigan texnologik o'zgarishlar bilan bog'liq. Raqamli texnologiyalar biznes va ta'limda ham inqilobga olib keldi. Yangi raqamli iqtisodiyot an'anaviy iqtisodiyot va ta'limda ham tubdan farq qiladigan qoidalarga egadir.¹

Maqolaning maqsadi raqamli axborot texnologiyalarining biznes va ta'limga ta'sirini aniqlash va korxonalar va ta'lim tashkilotlarining raqamli iqtisodiyot muammolariga javob berish usullarini taklif qilishdir.

Raqamli iqtisodiyot ishlab chiqarish, transport va moliyaviy xizmatlar, savdo, ta'lim, sog'liqni saqlash, ommaviy axborot vositalari va boshqalarga katta ta'sir ko'rsatadi. Texnologiyalar odamlar va tashkilotlarga turli yo'nalishlarda imkoniyatlar beradi, g'oyalar yaratish va tarqatish, rivojlantirish va rivojlantirish imkonini beradi.

Tahlil va natijalar. Raqamli texnologiyalar, bugungi kunda biznes va ta'lim sohasida katta o'rin tutmoqda. Bu texnologiyalar, bir qancha afzalliklar va imkoniyatlarni taqdim etadi:

1. Biznes sohasida:

- Avtomatlashtirish: Raqamli texnologiyalar, bizneslar uchun avtomatlashtirishni oshiradi, jarayonlarni soddalashtiradi va xatolikni kamaytiradi.

- Ma'lumotlar analizi: Bu texnologiyalar, ma'lumotlar analizi va to'plamini tahlil qilishda yordam bergan holda biznes qarorlarini olishning yuqori darajada noyob tajribani beradi.

¹ "O'zbekistonda ilm-fanning rivojlanish istiqbollari" Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanidan Raqamli iqtisodiyot: Yangi biznes imkoniyatlari Shukurullo yo'ldoshmaxmudov xurshid o'g'li

- Mijozlarga individual yondashuv: Raqamli texnologiyalar, mijozlar bilan individual aloqalarni o'rnatishda yordam beradi va mijozlar uchun shaxsiy xizmatni oshirish imkoniyatlarini yaratadi.

2. Ta'lim sohasida:

- Onlayn ta'lim: Raqamli texnologiyalar, ta'lim jarayonlarini onlayn platformalar orqali olib borish imkoniyatlarini yaratadi.

- Interaktiv ta'lim vositalari: Virtual realitiya, interaktiv darsliklar va simulatsiyalar orqali ta'limning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

- Ma'lumotlar bazasiga kirish: O'quvchilar uchun ma'lumotlarga oson kirish imkoniyatlarini yaratadi va ma'lumotlar bazasidan foydalanishga imkon beradi.

Raqamli texnologiyalar, ishlab chiqish va ta'lim sohasidagi jarayonlarni yanada samarali, tezroq va effektiv qilishda katta o'rin o'ynaydi. Bu texnologiyalar bizneslar va ta'lim muassasalarining moliyaviy va amaliy natijalarini oshirish va yangi imkoniyatlarni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Ushbu texnologiyalar koronavirus pandemiyasi davrida, masofaviy ta'lim va ish faoliyati jarayonlarini davlatlarda muvaffaqiyatli bir tarzda o'tkazishda katta o'rin o'ynagan. Yangi tadqiqotlar, ma'lumotlar va ustuvorliklarga asoslangan texnologiyalar, biznes va ta'lim sohasidagi yangiliklarni oshirish, rivojlantirishga imkon beradi.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi sharoitida ta'lim sohasida tadbirkorlik g'oyalari va ularning rivojlanishi hayotiy ahamiyatga ega. Bu jarayon davomida tadbirkorlik g'olarini rivojlantirish uchun quyidagi faktorlar muhimdir:

1. Teknologiyalarning o'zlashtirilishi: Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishida tadbirkorlik g'oyalari, sohasiga mos texnologiyalardan keng foydalanishni talab qiladi. Yangi texnologiyalar tadbirkorlikni yanada samarali va effektiv qilishga yordam beradi.

2. Ishchi kuchlarning rivojlanishi: Ta'lim sohasidagi tadbirkorlik g'oyalari uchun ma'naviy va intellektual potentsialni oshirish, xaridorga qulayliklarni yaratish, foydali hamjihatlar ko'rsatish va innovatsiyalarni rivojlantirish muhimdir. Bunga qarab, yangi

ma'naviy kuchlar sifatida studentlar, o'qituvchilar va ilmiy-metodik kadrlar kabi muxim tashabbuskorlar mavjud bo'lishi kerak.

3. Bizning harakat-talabaligimizning o'zgarishi: Tadbirkorlik g'oalari va rivojlanish tufayli ta'lim sohasidagi harakat-talabalarning o'zgarishi talab etiladi. O'quvchilar ruhiy yondashuv, kasb-hunar mutaxassisligi va yangi innovatsiyalarni rivojlantirish uchun tadbirkorlikni o'rganishlari va amalga oshirishlari kerak.

4. Ishlab chiqarish usullarining o'zgarishi: Raqamli iqtisodiyot davrida tadbirkorlik, ta'lim sohasidagi usullarni ham o'z ichiga oladi. Virtual darsliklar, onlayn ta'lim platformalari, interaktiv ta'lim vositalari va boshqalar kabi yangiliklar ta'lim jarayonlarini yanada samarali va samarador qilishda katta o'rin o'ynaydi.

Shunday qilib, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi sharoitida ta'lim sohasida tadbirkorlik g'oalari rivojlanishi, texnologiyalardan samarali foydalanish, ishchi kuchlarning oshirilishi, harakat-talabalarning o'zgarishi va yangiliklarni qabul qilishga tayyorgarlikdagi o'zgarishlar kabi muhim jarayonlarga ega. Bu faktorlar yordamida tadbirkorlik g'oalari muvaffaqiyatli ravishda rivojlantirilib, ta'lim sohasidagi yangiliklar va uning integratsiyasi yanada kengayib boradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi "Raqamli O'zbekiston - 2030" Strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida farmoniga muvofiq mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha tarmoqlar va sohalarda, eng avvalo, davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Xususan Iqtisodiyotning real sektorida raqamli texnologiyalarni rivojlantirish maqsadida quyidagi tadbirlar amalga oshirilmoqda:

sanoat korxonalarida zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy qilish dasturlarini ushbu korxonalarni texnologik qayta jihozlash dasturlari bilan uyg'unlashtirish;

korxonalar ta'minotining barcha bosqichlarini avtomatlashtirish va boshqarishni ta'minlash, shuningdek, bu orqali logistika va xarid xarajatlarini qisqartirish;

zamonaviy axborot tizimlari va dasturiy mahsulotlarni joriy etish hisobiga mahsulotlar va xizmatlar sifatini yaxshilash, ularning tannarxini, ishlab chiqarishdagi to'xtalishlarni kamaytirish, moliyaviy-iqtisodiy faoliyatning shaffofligini oshirish;

innovatsion avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va dasturiy mahsulotlarni joriy etish bo'yicha normativ-huquqiy bazani takomillashtirish;

Raqamli iqtisodiyotning quyidagi belgilari mavjud: yuqori darajadagi avtomatlashtirish, elektron hujjat almashinuvi, buxgalteriya hisobi va boshqaruv tizimlarining elektron integratsiyasi, elektron ma'lumotlar bazalari, CRM, ya'ni mijozlar bilan munosabatlar tizimi va korporativ tarmoqlar. Raqamli iqtisodiyot orqali bir qancha qulayliklarga ega bo'lamiz va bu iqtisodiy samaradorlikni oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ya'ni, to'lovlar narxi pasayadi, tovar va xizmatlar to'g'risida ko'proq va tezroq ma'lumot olinadi, raqamli iqtisodiyotda tovar va xizmatlarning jahon bozoriga chiqish imkoniyati ortadi va yana iste'molchilar fikrini tezda olish orqali, tovarlar va xizmatlar ularning ehtiyojlarini qondiradi, istaklaridan kelib chiqib, tez rivojlanadi.

Xulosa. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish orqali biz bir qator afzalliklarga ega bo'lamiz. Bu odamlarning turmush darajasini sezilarli darajada oshiradi, bu uning asosiy foydasidir. Raqamli iqtisodiyot korrupsiya va qora iqtisodning shiddatli kombinatsiyasidir. Chunki raqamlar butun jarayonni muhrlab qo'yadi, uni xotirada saqlaydi va kerak bo'lganda tezda ma'lumot beradi. Bunday sharoitda hech qanday ma'lumotni yashirish, maxfiy bitimlar tuzish, u yoki bu ma'lumotlar haqida to'liq ma'lumot bermaslik mumkin emas. Kompyuter hamma narsani ochib beradi. Ma'lumotlarning ko'pligi va tizimliliği yolg'on va firibgarlikka yo'l qo'ymaydi. Chunki tizimni aldash mumkin emas. Natijada "iflos" pullarni "yuvish", mablag'larni o'g'irlash, samarasiz va maqsadsiz sarflash, o'sish yoki kamayish ko'rsatish mumkin bo'lmaydi. Bu, o'z navbatida, iqtisodiyotga qonuniy mablag'lar oqimini oshiradi, soliqlar o'z vaqtida va to'g'ri to'lanadi, byudjetdan ajratiladigan mablag'lar ochiq bo'ladi, ijtimoiy sohalarga ajratilayotgan mablag'lar o'zlashtirilmaydi, maktablar, shifoxonalar, yo'llarga ajratiladigan mablag'lar o'z vaqtida va to'g'ri amalga oshiriladi. Davlatning raqamli

iqtisodiyotni rivojlantirishni tanlashi axborot texnologiyalari va umuman elektron hujjatlar sohasida yangi yo'nalishlarni ochadi.

Axborot texnologiyalari xarajatlarni kamaytirishga, iqtisodiyotning deyarli barcha tarmoqlari bundan tashqari ta'lim tizimida mehnat unumdorligi va unumdorligini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, yangi-yangi o'zgarishlardan, yangi g'oyalardan qo'rqmasligimiz kerak. Aksincha ularni o'rganib chiqib hayotimizga tatbiq qilishimiz kerak. Raqamli iqtisodiyot turli xil yangi bilim, g'oya va ko'nikmalarni talab qiladi.

Mamlakatimiz rivojlanishi uchun ham raqamli iqtisodiyot kerak. Raqamli iqtisodiyotda kompaniyalarning bozordagi mavqei murakkablashmoqda, strategik qarorlarni qabul qilishda xavf va noaniqlik kuchaymoqda. Ta'lim tizimida ham aniqlik va shafoflik amalga oshirilmoqda. Mislo tariqasida oliy ta'lim muassasalarida Hemis tizimining amalga oshirilganligini ham takidlab utishimiz mumkin. Bu holat texnologik darajadagi dinamik o'zgarishlar, raqobatning kuchayishi, davlatning iqtisodiyotga ta'siri tufayli beqaror sharoitlar bilan bog'liq. Raqamli iqtisodiyotga xos texnologik o'zgarishlar ishlab chiqaruvchilar va xaridorlar uchun biznesning yangi bozor qoidalarini yaratadi. Raqamli iqtisodiy muhitda kompaniyalar doimiy ravishda yangi raqobatbardosh strategiyalarni izlashlari va raqobat samaradorligini oshirishlari kerak. Yangi sharoitda omon qolish va rivojlanish uchun kompaniyalar raqamli axborot texnologiyalari sohasidagi o'z malakalarini oshirishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. "Science and Education" Scientific Journal / ISSN 2181-0842 May 2022 / Volume3 Issue 5 Nurbek Ochildiyev.
2. "O'zbekistonda ilm-fanning rivojlanish istiqbollari" Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani
3. G'affarova G.G'. Ijtimoiy rivojlanishning raqamli paradigmasi // Oliy ta'lim sifatini takomillashtirishda innovatsion hamkorlikning dolzarb masalalari: xalqaro ilmiy onlayn konferentsiya materiallari. 2-kitob. - Navoiy, may 2020.-B.96-98.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. «Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi // QHMMB: 07/20/4699/0520-son 29.04.2020 y.
5. “Raqamli O‘zbekiston — 2030” Strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son
6. Raqamli iqtisodiyotni shakllantirishdagi zamonaviy trendlar: tajriba, muammo va istiqbollari. // Ilmiy-amaliy anjuman ma’ruza tezislari to’plami. 2020.
7. . G‘affarova G.G‘. Ijtimoiy rivojlanishning raqamli paradigmasi // Oliy ta’lim sifatini takomillashtirishda innovatsion hamkorlikning dolzarb masalalari: xalqaro ilmiy onlayn konferentsiya materiallari. 2-kitob. - Navoiy, may 2020.-B.96-98.